

МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології та психології

«Затверджую»

В.о. ректора ОНМедУ,

д. мед. н., професор

Р.С. Вастьянов

« 17 » вересня 2020 р.

ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ РЕАБІЛІТОЛОГІЇ»

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

(шифр та назва галузі знань)

Спеціальність 222 Медицина

Розробники: зав. каф. психіатрії, наркології та психології

д.мед.н., проф. Пустовойт М.М.

к.мед.н., доц. Чернова Т.М.

к.мед.н., доц. Горячев П.І.

Одеса

2020

Вступ

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «ОСНОВИ РЕАБІЛІТОЛОГІЇ» складена на підставі програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії зі спеціальності 222 «Медицина» ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 04.06.2020 року (протокол № 4).

Програму обговорено на засіданні кафедри «28» 08.2020 р. (прот. № 1).

Завідувач кафедри, д.мед.н. проф. Пустовойт М.М.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін «28» 08. 2020 р. (прот. № 1).

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін,
Завідувач кафедри фтизіопульмонології, д.мед.н. проф. Мацегора Н.А.

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від «16 » 09. 2020 р. (прот. № 1).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДІСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ КУРСУ)

Дисципліна «Основи реабілітології» є складовою нормативних фахових дисциплін. Дає можливість здобувачам ступеня доктора філософії оволодіти базовими вміннями та навичками, необхідними в практичній діяльності з метою забезпечення ефективності процесу надання реабілітаційної допомоги. У процесі вивчення курсу майбутній фахівець навчається основним теоретичним положенням та поняттям реабілітаційної психології, набуває навичок надання психологічної реабілітаційної допомоги; розвиває психологічну компетентність в області соціальної адаптації людини. Програма вибіркової навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Вибіркова навчальна дисципліна складається з 4 кредитів ЄКТС (120 годин): у кожному кредиті по 15 аудиторних годин та 15 годин для самостійної роботи; усього 60 аудиторних годин та 60 годин для самостійної роботи.

Предмет вивчення дисципліни є: невротичні відхилення у психічному здоров'ї людини і їх психофізіологічні причини, зокрема, фізіологічні механізми, які лежать в основі психічних процесів і станів і їх порушень.

Пререквізити. Дисципліна «Основи реабілітології» базується на основі знань здобувачами доктора філософії із дисциплін «Загальної психології», «Вікової психології», «Диференціальної психології», «Соціальної психології», «Педагогічної психології», «Психології особистості», «Психології сім'ї», «Медичної психології», «Патопсихології та нейропсихології» та інтегрується з ними.

Постреквізити. Знання з «Основи реабілітології» можуть бути використані у подальшому вивченні фахових психологічних дисциплін, зокрема «Основи психотерапії та психокорекції», «Перинатальної психології», «Спеціальної психології з основами дефектології», «Паліативної та хоспісної допомоги», «Основи психогенетики», «Домедичної психології», «Основи дитячої психокорекції та психотерапії».

1. Мета та завдання вибіркової навчальної дисципліни «Основи психодіагностики»

1.1 Мета курсу

Мета курсу вибіркової навчальної дисципліни «Основи психодіагностики» полягає в ознайомленні здобувачів з напрямками психологічної реабілітації та особливостями організації психологічної допомоги; методами і прийомами необхідними для вирішення практичних завдань психологічної реабілітаційної роботи та сприяти розвитку особистісних та професійних якостей майбутніх психологів, їхньої подальшої самоосвіти.

Завдання дисципліни: створення у здобувачів цілісне уявлення про процес психологічної реабілітації, його етапи, напрями та форми; забезпечення тісного взаємозв'язку теоретичного та практичного курсів навчання; сприяння формуванню у здобувачів навичок надання психологічної реабілітаційної допомоги.

Уміння та навички, якими повинні володіти здобувачі ступеня доктора філософії. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна «Основи реабілітології» (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- *інтегральна*: Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини та фармації.

- *загальні (ЗК)*: ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7

ЗК1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати

- *спеціальні (фахові, предметні, СК)*: СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10

СК1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини та фармації майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної та фармацевтичної освіти.

СК2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини та фармації.

СК3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини та фармації.

СК4. Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини та фармації відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

СК9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК10. Організувати та реалізувати педагогічну діяльність у вищій медичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Результати навчання (ПРН): ПРН1, ПРН2, ПРН3, ПРН4, ПРН5, ПРН6, ПРН7, ПРН8, ПРН9, ПРН10, ПРН11, ПРН12, ПРН13, ПРН14, ПРН15, ПРН16, ПРН17

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.

ПРН2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.

ПРН3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

ПРН4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення

ПРН5. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

ПРН7. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини та фармації.

ПРН8. Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

ПРН9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.

ПРН10. Використовувати результати наукових досліджень в медичній та фармацевтичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.

ПРН11. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН12. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН13. Управляти роботою колективу студентів, колег, міждисциплінарної команди.

ПРН14. Організовувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток.

ПРН15. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН16. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

ПРН17. Демонструвати академічну добросовісність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

Результати навчання для дисципліни.

На основі вивчення вибіркової дисципліни «Основи реабілітології» здобувачі ступеня доктора філософії повинні *знати*:

- різноманітні напрями психологічної реабілітації;
- цілі, завдання, принципи та етапи психологічної реабілітації;
- функції практичного психолога, вимоги до особистості, професійної підготовки фахівця та його роботи;
- етичні та правові засади психологічної реабілітації;
- принципи роботи з проблемами, що найчастіше зустрічаються в психологічній реабілітаційній практиці.

На основі вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Основи реабілітології» здобувачі ступеня доктора філософії повинні *вміти*:

- використовувати техніки психологічної реабілітації,
- методи поновлення окремих психічних функцій;

- самостійно розробляти стратегію психологічного реабілітаційного процесу;
- будувати моделі ефективної поведінки пацієнта у майбутньому;
- оцінювати результати психологічної реабілітації.
- наочно представляти результати досліджень, вести та оформлювати процедурну документацію тощо.

Структура вибіркової навчальної дисципліни «Основи реабілітології»

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма			Заочна форма		
	Усього	У тому числі		Усього	У тому числі	
		Семинар.	Самост. робота		Семинар.	Самост. робота
<i>Змістовий модуль № 1. Загальна реабілітологія</i>						
Психологічний аспект реабілітації в концепції реабілітації особистості.	16	8	8	16	8	8
Психогігієна, психопрофілактика, психологічна реабілітація: міжпредметні зв'язки.	12	6	6	12	6	6
<i>Змістовий модуль №2. Соціально-психологічний супровід</i>						
Поняття «компенсація», «корекція», «абілітація» в процесі соціальної інтеграції інвалідів.	16	8	8	16	8	8
Загальні принципи реабілітації. Етапи реабілітаційного процесу.	20	10	10	20	10	10
Реабілітаційний потенціал особистості. Реабілітаційний та психологічний	14	8	6	14	8	6
Проблеми реабілітації та	8	4	4	8	4	4

абілітації інвалідів та осіб групи ризику в Україні та Світі. Моделі інвалідності (медична, соціальна, біопсихосоціальна).						
Психологічний аспект діагностики і терапії психосоматичних розладів.	16	8	8	16	8	8
Психологічні особливості хворих з різними соматичними захворюваннями (терапевтична патологія, онкологічна патологія, акушерська та гінекологічна патологія, хірургічна патологія, дефекти тіла та органів чуття).	8	4	4	8	4	4
Психологічна реабілітація в геронтології.	10	4	6	10	4	6
Разом:	120	60	60	120	60	60

**Теми семінарських занять вибіркової навчальної дисципліни
«Основи реабілітології»**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Психологічний аспект реабілітації в концепції реабілітації особистості.	4
2.	Психогігієна, психопрофілактика, психологічна реабілітація: міжпредметні зв'язки.	4
3.	Поняття «компенсація», «корекція», «реабілітація», «абілітація» в процесі соціальної інтеграції інвалідів.	4
4.	Загальні принципи реабілітації.	4
5.	Етапи реабілітаційного процесу.	4

6.	Проблеми реабілітації та абілітації інвалідів та осіб групи ризику в Україні та Світі. Моделі інвалідності (медична, соціальна, біопсихосоціальна).	4
7.	Моделі інвалідності (медична, соціальна, біопсихосоціальна).	4
8.	Функціональний підхід до реабілітації. Класифікація МКФ.	4
9.	Психологічний аспект діагностики і терапії психосоматичних розладів.	4
10.	Психологічна реабілітація хворого з локальним ураженням головного мозку та патологією ЦНС.	4
11.	Психологічна реабілітація психічно хворих осіб.	4
12.	Психологічна реабілітація хворих з адиктивними розладами.	4
13.	. Психологічна реабілітація осіб, які перенесли гострий емоційний стрес.	4
14.	Психологічна реабілітація в геронтології.	4
15.	Реабілітаційний потенціал особистості. Реабілітаційний та психологічний	4
	Разом	60

Теми самостійних робіт вибіркової навчальної дисципліни

«Основи реабілітології»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Психогігієна, психопрофілактика, психологічна реабілітація: міжпредметні зв'язки.	4
2.	Поняття «компенсація», «корекція», «реабілітація», «абілітація» в процесі соціальної інтеграції інвалідів.	4
3.	Загальні принципи реабілітації. Етапи реабілітаційного процесу.	6
4.	Психологічний аспект реабілітації в концепції реабілітації	6

	особистості.	
5.	Моделі інвалідності (медична, соціальна, біопсихосоціальна).	4
6.	Психологічний аспект діагностики і терапії психосоматичних розладів.	6
7.	Психологічна реабілітація психічно хворих осіб.	4
8.	Психологічна реабілітація хворих з адиктивними розладами.	4
9.	Психологічна реабілітація осіб, які перенесли гострий емоційний стрес.	4
10.	Психологічна реабілітація осіб з ПТСР	4
11.	Психологічна реабілітація в геронтології.	4
12.	Психологічна реабілітація в геронтології.	4
13.	Психологічна реабілітація дитячого віку	6
	Разом	60

Методи навчання

Викладання вибіркової навчальної дисципліни «Основи психодіагностики» на семінарських заняттях забезпечується методичними розробками для кожного семінарського заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль не проводиться, вивчення дисципліни завершується заліком на останньому практичному занятті.

Методи контролю:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою семінарського заняття;

- усна відповідь на питання за матеріалом поточної теми;

- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- залік.

Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою.

Заключний контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують аспіранти (здобувачі), які не мають пропусків семінарських занять або відпрацювали пропущені аудиторні заняття і мають середній бал не менше, ніж 3,00.

Форми і методи навчання

Форми навчання: очна, заочна, дистанційна (вебінари, відео-конференції, презентації, інтерактивні кейс-методи, портфоліо, тестування.. Курс викладений у вигляді у формі семінарських занять та організації самостійної роботи здобувачів .

Рекомендована література

Базова

1. Єгорова О. Б. Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 132 с.

2. Кадыров Р. В. Посттравматическое стрессовое расстройство (PTSD): состояние проблемы, психодиагностика и психологическая помощь. СПб.: Речь. 2014. 448 с.

3. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах. К.: Ніка-Центр. 2015. 580 с.

4. Кризова психологія: Навч. посіб. : 2-е вид. / За заг. ред. проф. О. В. Тимченка. Харків: КП «Міська друкарня», 2016. 380 с.

5. Медицинская реабилитация: учеб. для студентов и врачей; под общ. ред. В. Н. Сокурова, Н. И. Яблучанского. Славянск: Ваш имидж, 2015. 620 с.

6. Медична і соціальна реабілітація: підручник / В. Б. Самойленко, Н. П. Яковенко, І. О. Петряшев. К.: Медицина. 2018. 464 с.

Допоміжна

1. Основи реабілітаційної психології : подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Київ, 2018. Том 1. 208 с.

2. Основи реабілітаційної психології : подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Київ, 2018. Том 2. 240 с.

3. Основи реабілітаційної психології : подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Київ, 2018. Том 3. 236 с.

4. Роль сімейного лікаря у вирішенні медичних і соціальних проблем пацієнтів з інтелектуальною недостатністю : навчально-методичний посібник / С. О. Величко, Т. В. Веселова, І. С. Вітенко; за ред. Л. Ф. Матюхи, І. С. Вітенка, Н. Г. Гойди; Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, Харківська медична академія післядипломної освіти, Асоціація сімейних лікарів м. Києва та області. Суми : Університетська книга, 2014. 175 с.

5. Соціально – педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період: метод. рек. / Н. П. Бочкор, Є. В. Дубравська, О. В. Залеська та ін. К.: МЖПЦ «Ла Страда Україна», 2014. 84 с.

6. Стрес і людина: медико-психологічна допомога при стресових розладах : метод. посіб.; за ред. К. Д. Бабова. К.: Калита, 2014. 92 с.

7. Сыропятов О. Г. Клиническая феноменология психосоматики : пособие для врачей и психологов. К. : Полиграф плюс, 2016. 93 с.

8. Тарабрина Н. В. Практикум по психологии посттравматического стресса. СПб.: Питер. 2017. 272 с.

9. Теорія і практика медичної реабілітації / М. І. Хвисюк, О. М. Хвисюк, В. Г. Марченко. Харків: Майдан, 2016. 360 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://psylib.org.ua/books/beloo01/>

2. <http://psyjournal.ru/j3p/pap.php?id=20011201>

3. <http://www.ht.ru/cms/>

4. www.imaton.com/

5. <http://www.psychosphaera.boom.ru/>